

Uluslararası Kürtaj Mücadeleleri Konferansı İstanbul’da Gerçekleşti: Kadınların Kürtaj Hakkı için Küresel Feminist Dayanışma

Kadının İnsan Hakları Derneği (KİH), Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ve Women on Web işbirliğiyle yürütülen Kürtaj Hakkım projesi kapsamında düzenlenen Uluslararası Kürtaj Mücadeleleri Konferansı, 11 Ekim 2025 tarihinde İstanbul Barosu Konferans Salonu’nda gerçekleşti. Türkiye’de kürtaj hakkı üzerine düzenlenen ilk uluslararası feminist konferans olma özelliğini taşıyan etkinlik, Türkiye’den ve dünyadan feministleri bir araya getirerek kürtaj hakkının farklı ülkelerdeki mevcut durumunu, mücadele pratiklerini, medikal kürtaj ve teletıp gibi dünya çapında yaygın kullanılan kürtaj yöntemlerini tartışmaya açtı.

Konferans, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi’nden Ekin Baltaş’ın kürtaj hakkının ve bu hakka erişimin hukuken korunmasının önemini dile getirdiği konuşmasıyla başladı. Kadının İnsan Hakları Derneği’nden (KİH) İrem Gerkuş’un konferansın çerçevesine dair aktarımıyla devam etti. KİH ve Mor Çatı tarafından 2021 yılında yayımlanan [“Kadınların Üreme Sağlığı Hizmetleri ve Kürtaj Deneyimleri”](#) başlıklı araştırma, Türkiye’de yasal olmasına rağmen fiilen erişilemeyen kürtaj hakkını savunmak ve feminist mücadele stratejileri belirlemek amacıyla hazırlanmıştı. Araştırma, kadınların kürtaj deneyimlerini, çocuk doğurmama kararlarının kendilerine ait olması gerektiğini düşündüklerini ve güvenli, engelsiz erişimin önemini ön plana çıkararak; sağlık çalışanlarının ayrımcı ve utandıran yaklaşımlarından kaynaklanan sınırlı erişimi ortaya koymuştu. Bu bulgular, kürtajın güvenli ve erişilebilir bir hak olduğu anlayışıyla, KİH, Mor Çatı ve Women on Web’in yürüttüğü Kürtaj Hakkım projesinin temel çıkış noktasını oluşturuyor. Proje, kadınların kürtaja erişimini desteklemek amacıyla kapsamlı bilgiler, broşürler ve hizmete erişimleri engellenirse kullanabilecekleri dilekçeleri içeren kurtajhakkim.org web sitesini hazırlayarak; kadınların doğru, güvenilir ve hak temelli bilgiye erişimini güçlendirmeyi hedefliyor. Ayrıca, sağlık çalışanları ve tıp öğrencilerine yönelik haplarla kürtaj dahil olmak üzere hak temelli kürtaj hizmetine ilişkin atölyeler düzenleyerek, kadın örgütleriyle deneyim odaklı çalışmalar yürüterek ve karar alıcılara yönelik politika önerileri oluşturarak kürtaj hakkı mücadelesini yaygınlaştırmayı amaçlıyor.

Dünyadan kürtaj mücadeleleri ve Türkiye deneyimi

Konferansın ilk oturumu “**Dünyadan Kürtaj Mücadelesi Örnekleri**” başlıklı oturumdur. Arjantin’de kürtaj hakkı mücadelesinde önemli örgütlerden olan *Socorristas en Red*’den **Daniela Andreassi** ilk oturumda hem Arjantin hem de diğer Latin Amerika ülkelerinde kürtaj mücadelesini ve sonuçlarını aktardı. Arjantin’de 2005 yılında “Yasal, güvenli ve ücretsiz kürtaj hakkı” için ulusal bir kampanya düzenlediğini ve bu kampanyanın sembolünün yeşil fular olduğunu aktaran Daniela Andreassi, yeşil fuların nesiller olarak aktarılan bir sembol haline gelerek 2015’deki ve 2020’deki mücadelelere kadar kullanıldığını kaydetti. Socorristas en Red’in çalışmalarının anlatan Andreassi, haplarla kürtajı eşlik yaklaşımı ile nasıl gerçekleştirdiklerini aktardı. Haplarla kürtaj olan kadınlarla bilgilendirme toplantı ve görüşmelerinin yanı sıra dilediklerinde arayacakları bir numara vererek feminist bir bakım desteği ağı kurduklarını paylaştı. Haplarla kürtaj yönteminin son derece güvenli olduğunu belirten Andreassi sözlerini şu şekilde bitirdi: “Toplam 100.160 kadınla gerçekleştirdiğimiz süreç sonucunda kaç kadın hayatını kaybetti biliyor musunuz? Sıfır. Bunların %75’i haplarla kürtaj gerçekleştirmişti.”

Planning Familial’den **Veronique Sehier** ise Fransa’da kürtaja erişim hakkında mevcut durumu aktarırken Fransa’da kürtajın anayasal hak olmasına rağmen erişime dair sorunların mevcut olduğunu vurguladı. Sehler, kürtajı engelleme yalınca yasaklama yöntemiyle değil, kadınların erişimlerini zorlaştırarak fiili olarak da yapıldığına dikkat çekti. Fransa’da anayasaya karşı gelmek pahasına kürtaj karşıtı hareketlerin çok güçlü olduğunu kaydeden Sehier sözlerini “Kürtajı kriminalize etmeye çalışıyorlar. Ancak kadınların hakları için mücadele sürüyor - sürmek zorunda” diyerek özellikle küresel olarak örgütlenen kürtaj karşıtlarına karşı kürtajın temel bir hak olduğunu savunmanın ve bunu feministler, sağlık çalışanları, sivil toplum, siyasetçiler, sanatçılar gibi geniş bir toplumsal işbirliği içinde yapmanın önemini vurgulayarak bitirdi. İlk oturumda Türkiye deneyimini aktaran Mor Çatı’dan Selime Büyükgöze ise ülkemizde kürtaj hakkının 10. haftaya kadar yasal olmasına rağmen, pratikte erişilemez olduğunu ve kürtaj hakkında doğru bilginin ve sağlık alanındaki yönlendirmelerin sınırlılıklarından bahsetti: “Türkiye’de 1983 yılından bu yana kürtaj gebeliğin ilk 10 haftası içinde yasal, fakat ayrımcı bir biçimde evli kadınların koca izni, 18 yaşından küçüklerin ise ebeveyn izni alması gerekiyor. Fakat biz bu sınırlı haktan bile tamamen yararlanamıyoruz. 2012 yılında yükselen kürtaj karşıtı söylemler uygulamada yaşanacak dönüşümün habercisiydi. Feministler ve kadın hareketi olarak yasal bir değişimin

önünü kestik fakat o yıldan bu yana yapılan araştırmalar pek çok hastanenin isteğe bağlı kürtaj yapmadığını, kürtaj yapan hastanelere kadınları yönlendirmediğini hatta kimi illerde kürtaj yapan özel hastane/poliklinik dahi bulunmadığını gösteriyor. Bugün dünyanın çok yerinde yaygın bir biçimde uygulanan, DSÖ'nün temel ilaçlar listesinde bulunan isteğe bağlı düşük haplarından Mifepriston Türkiye'de halen ruhsatlanmadı, Misoprostol'un ise 2012'de endikasyon dışı kullanımı yasaklandı. Sağlık Bakanlığı 2022'de Misoprostol'un kadın hastalıkları ve doğum alanındaki bazı durumlarda ve doğum sonu kanamaları durdurmak amacıyla ruhsat dışı kullanımına izin verdi. Bu nedenle kadınların bugün dünyanın pek çok yerine kullanılan haplarla kürtaj yöntemine Türkiye'de yaygın bir biçimde erişemiyor.”

Konferansın öğleden sonraki oturumunda ise “Medikal Kürtaj ve Teletıp: Kürtaja Erişimin Neresinde?” sorusu çerçevesinde, Tunus’tan **Selma Hajri (MARA-med)**, Moldova’dan **Rodica Comendant (Reproductive Health Training Center)** ve İspanya’dan **Veronica Fernandez (Women on Web)** konuştu. Selma Hajri Tunus deneyimini aktarırken şunları kaydetti: 1990’ların sonunda Tunus’ta en yaygın kürtaj yöntemi medikal kürtajdı. Belirli bir tarihte çıkarılan yasayla kürtaj, yasal hale geldi. 2010’dan itibaren bu uçurumların derinleştiğini görüyoruz”. Kürtaj hakkı mücadelesini yaygınlaştırmanın hayati önem taşıdığını belirten Selma Hajri’nin ardından Moldova başta olmak üzere Ermenistan, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan’da yürüttüğü araştırmaları anlatan Rodica Comendant medikal kürtajın güvenli oluşunu verilerle açıkladı: “Dünya Sağlık Örgütüne göre medikal kürtaj kadınlar tarafından yönetilebilir- başarısızlık neredeyse imkansız. Teletıp hizmetimizle danışmanlık verdiğimiz kadınlar bilgi alabiliyor, ilaçlara erişebiliyor ve 3 hafta sonra gebelik testiyle sürecin tamamlandığını doğruluyorlar. Kadınların neden teletıp hizmetini tercih ettiğini incelediğimizde; gizlilik, kolaylık ve rahatlık öne çıkıyor. Moldova’da 500’den fazla katılımcıdan %98 başarı, %99 memnuniyet oranı elde ettik. Bu yöntem son derece verimli, etkin ve mahremiyeti koruyan bir seçenek.”

Women on Web’ten Veronica Fernandez, 20 yıldır kadınların güvenli kürtaja erişimini uzaktan desteklediklerini anlatarak, haplarla kürtajın kadınların sağlığını koruyarak özerkliği güçlendirdiğini vurguladı. Teletıp ve çevrimiçi hizmetlerin kürtaja erişimi artırdığını belirten Veronica Fernandez sözlerini şöyle bitirdi: “Web sitelerimizin sansürü sadece savunuculuğu değil,

sağlık hakkına erişimi de engelliyor — ama biz beden otonomimizi ve özerkliklerimizi savunacağız.” Women on Web’in web sitesi Türkiye’de de 2019 yılında sansürlenmişti.

Farklı kürtaj yöntemlerinin tartışıldığı bu oturumda katılımcılar, medikal kürtajın güvenli, erişilebilir ve kadınların karar hakkını güçlendiren bir yöntem olduğunu vurgularken, teletıp uygulamalarının küresel ölçekte kürtaja erişimi nasıl dönüştürdüğünü tartıştılar. Kürtaj tartışması ve uygulamasının merkezine sağlık çalışanlarını değil kadınları yerleştirmenin önemine işaret ederek medikal kürtajın bunu sağladığının ve medikal kürtajın “kürtajın geleceği” olduğunu vurguladılar.

Kadınlar arasında sınır tanımayan dayanışma

Konferansın son bölümünde gerçekleştirilen değerlendirme oturumunda, kadınların kürtaj hakkı mücadelesinin yalnızca hukuki değil aynı zamanda bir dayanışma pratiği olduğunun altı çizilirken, farklı coğrafyalardan gelen feministler, ortak deneyimlerin ve karşılaşılan engellerin benzerliğine dikkat çekerek ulusötesi dayanışmanın önemini vurguladılar.

Kapanışta, “Kadının kürtaj hakkına yönelik müdahalelerin, patriyarkanın kadınların karar alma haklarına yönelik bir müdahalesi olduğunu” vurgulayan kadınlar, bu nedenle “Kürtaj hakkı için küresel feminist mücadelenin gerekliliğini” vurguladılar.